

Res no és com sembla

Obrim el llibre per la primera plana i, què hi trobem? Doncs, un mort: mascle, 1'72 d'alçada, edat aproximada, cinquanta anys. L'informe continua amb els detalls imprescindibles donats pel forense de torn: diversos òrgans perforats, avançat estat de putrefacció... Bé, per aquí comencem, pel cos del delictu. A continuació ja sabem que els diversos mecanismes policíacs es posaran en funcionament per descobrir l'assassí, o assassins. El cap de la brigada Elias Santana, per motiu Fossa —àlies que prové de la seva experiència i competència en la secció d'homicidis—, serà l'encarregat de solucionar el crim. Perquè aquest, pensàvem, és l'objectiu d'una novel·la policíaca: mantenir l'atenció del lector, obrir i tancar camins, cercar solucions possibles, conjecturar situacions probables i, al final, donar una resposta, una llum.

Però aquí, a *La balada de la platja dels gossos*, res no resulta ser com caldria imaginar. Poc importa qui ha estat l'autor material de la mort d'en Luis Dantas (l'ex-comandant acusat de preparar un cop d'Estat contra Salazar), el que interessa és descobrir què l'ha mort: la desídia, l'impuls d'autodestrucció. Aviat sabrem, com ho sap en Fossa de bon començament, que han estat els seus companys de fugida (l'arquitecte, el caporal, l'amant) els qui han premut el disparador. I no per raons polítiques o passionals, sinó simplement per sortir del cercle on es trobaven tancats, per conjurar el destí que els negava qualsevol esperança de futur.

Davant d'aquesta constatació, que es fa present al llarg de tot el llibre, perden força els interrogants i es difuminen els misteris: es tracta d'una maniobra de la PIDE per desprestigiar els opositors en general i els conspiradors en particular? Quin sentit té la lluita que s'estableix entre la policia política i la judicial per fer-se càrrec del cas? Com reaccionarà el pare de l'encausada en saber que la filla és l'amant d'un company seu en la xefia i la disbauxa? Per què l'advocat famós abandona els pròfugs a la seva sort?... L'avidesa envers el desconegut s'esvaeix, al mateix temps que la realitat pren forma, aquesta realitat vista amb els ulls del Cap Elias Santana, el marginat, el solitari, l'anti-heroi, l'obsés sexual, el necròfil. Ell ens ofereix una versió despullada de veritats absolutes, de dignitats abrindades, de grans ideals: un cos en estat de descomposició. Com el Portugal de la dictadura salazarista.

José Cardoso Pires, *La balada de la platja dels gossos*, Edicions de la Magrana, Barcelona 1987, 268 pp.

Anna M. Gil

BALADA DE LA PLATJA DELS GOSSOS

José Cardoso Pires

LA NEGRA

